

Hugo Bouter

Christus geeft overvloed

Subtitel

‘Er kwam een man uit Baäl-Salisa; hij bracht de man Gods broden van de eerstelingen, twintig gerstebroden en vers graan in zijn tas. En die zei: Geef het aan de mensen om te eten. Maar zijn dienaar zei: Hoe moet ik dat aan honderd mannen voorzetten? En hij zei: Geef het aan de mensen om te eten, want zo zegt de HEERE: Men zal eten en overhouden. Zo zette hij het hun voor, en zij aten en hielden over, overeenkomstig het woord van de HEERE’.

2 Koningen 4:42-44

Brood van de eerstelingen

In deze geschiedenis uit het leven van Elisa, de man Gods, zien wij parallellen met de broodvermenigvuldiging die wij in het Nieuwe Testament vinden. Elisa is een beeld van Christus, de ware Man Gods. Hij is Mens geworden om ons leven en overvloed te schenken, om ons die als gevallen mensenkinderen arm en behoeftig zijn rijk te maken in het geloof.

Het is opmerkelijk dat bij de spijziging van de vijfduizend in het Nieuwe Testament ook sprake is van *gerstebroden* (Joh. 6:9, 13). De eerste schoof van de gersteoogst werd op de dag na de sabbat die volgde op het Pascha, dus op de éérste dag van de week, als een beweegoffer aan de HEERE aangeboden (Lev. 23:9vv.). Gerst is een beeld van Christus als de Eersteling uit de doden (vgl. 1 Kor. 15:20). Wij mogen ons geestelijk gesproken voeden met de opgestane Heere, in Wie wij nu al het eeuwige leven bezitten en bovendien de garantie hebben van onze eigen opwekking op de laatste dag (Joh. 6:39-40, 44, 54). Wie zou dit voedsel, dat blijft tot in het eeuwige leven, niet op prijs stellen?

Geef het aan het volk

Elisa dacht niet aan zichzelf, maar aan de hongerende menigte. En hij aarzelde niet om hun dit brood van de eerstelingen voor te laten zetten, zoals ook David in geval van nood niet aarzelde om 'heilig brood' (d.w.z. toonbroden bestemd voor de priesters) aan zijn manschappen te geven (1 Sam. 21:4-6).

Daar klonk zijn bevel: 'Geef het aan de mensen om te eten' (vs. 42c). Hier is opnieuw sprake van 'de mensen' of 'de mannen', evenals in het voorgaande verhaal van de dood in de pot. Het is mogelijk dat het gezelschap van de profeten inmiddels was uitgebreid met een aantal leden van de plaatselijke bevolking. Elisa voelde met hen mee en wilde ook hun gastheer zijn. Wij zien bij hem iets van Christus' bewogenheid met de menigten, die waren als schapen zonder herder. Als de vertegenwoordiger van een genadige en gevende God handelde hij als een royale gever: 'Gééf het aan de mensen om te eten'.

Dit principe van het vrijwillige geven geldt ook voor ons als discipelen van Christus:

- 'U hebt het voor niets ontvangen, geef het voor niets' (Matt. 10:8);
- 'Geef en u zal worden gegeven' (Luk. 6:38);
- 'Het is gelukkiger te geven dan te ontvangen' (Hand. 20:35);
- 'God heeft een blijmoedige gever lief' (2 Kor. 9:7).

Wanneer wij zo handelen, kan het gebeuren dat ons geloof op de proef wordt gesteld. Elisa *had* in ieder geval geloof en dat stelde hem in staat als een milde gastheer op te treden – hoewel hij ook wel wist dat twintig gerstebroodjes menselijkerwijs gesproken niet toereikend waren (vgl. Luk. 11:5vv.). Bij zijn dienaar, waarschijnlijk Gehazi, constateren wij een totaal andere houding. Hij sprak veeleer de taal van het ongelof: 'Hoe moet ik dat aan honderd mannen voorzetten?' (vs. 43a).

Een soortgelijke reactie zien wij bij de discipelen bij de spijziging van de vijfduizend en van de vierduizend. Het ontbrak hun ook aan geloof, toen zij de opdracht kregen van de Meester: 'Geef u hun te eten'. Zij gingen eveneens te rade bij hun 'gezonde verstand' en zeiden: 'Wij hebben hier niets dan vijf broden en twee vissen (...); maar wat is dat op zovelen? (Matt. 14:16-17; Joh. 6:9).

De Heere Jezus had echter geduld met Zijn discipelen en wilde hen toch gebruiken om het aanwezige voedsel, dat Hij vervolgens op wonderlijke wijze vermenigvuldigde, te verdelen onder de menigten. Evenzo mogen wij kanalen van

zegen zijn voor de mensen die hongeren naar het Woord van het leven. De Heere geeft het levende brood en wij mogen het als blijde boodschappers aan anderen doorgeven. Hoe het mogelijk is dat dit voorziet in de meest wezenlijke behoeften van het menselijk hart? Dat kunnen wij met ons verstand niet verklaren. Het bewijs wordt eenvoudig geleverd als men ervan uitdeelt en 'eet'.

Men zal eten en overhouden

Op de tegenwerping van zijn knecht herhaalde Elisa slechts zijn bevel: 'Geef het aan de mensen om te eten' (vs. 43b). Maar hij voegde er ook nog iets aan toe om zijn opdracht nader te motiveren: 'Want zo zegt de HEERE: Men zal eten en overhouden' (vs. 43c). Het bleek niet alleen mogelijk te zijn met zo weinig broden de honger van honderd man te stillen, men zou zelfs nog overhouden! Mogelijk had de profeet deze belangrijke openbaring zojuist ontvangen. De godsspraak was kort en krachtig: '(...) eten en overhouden'. Maar deze enkele woorden veranderden de hele situatie.

Het volgende vers toont ons hoe God Zijn woord gestand deed: 'Zo zette hij het hun voor, en zij aten en hielden over, overeenkomstig het woord van de HEERE (vs. 44). De nadruk valt in deze verzen op het woord van God als het middel dat het wonder tot stand bracht (vgl. 1 Kon. 17:14, 16). Er kwam geen speciale daad van Elisa aan te pas, zoals het werpen van meel in de pot of van zout in de bron (2 Kon. 2:21; 4:41). Het 'zo spreekt de HEERE' was voldoende. Is het woord van de Heere ook genoeg voor ons?

Eten, verzadigd worden en overhouden gold als een bijzondere zegen in Israël. Dat overkwam Ruth op het veld van Boaz (Ruth 2:14). David sprak erover in zijn herderspsalm (Ps. 23:5). Hij had niet alleen voldoende, maar zijn beker vloeide over. Bij de opwekking onder Hizkia hield men ook in ruime mate over (2 Kron. 31:10).

De godsspraak 'eten en overhouden' brengt ons ook bij het hart van het Evangelie. Dat zien wij niet alleen bij de overgebleven brokken na de spijziging van de vijfduizend (Joh. 6:12-13). Het is een thema dat vaker voorkomt bij Johannes. Bij de Heere is steeds een volheid van leven, van vreugde, van verkwikking en zegen te vinden. Hij zorgt voor overvloed van wijn en voor stromen van levend water (Joh. 2, 4 en 7). Hij geeft Zijn schapen leven en óvervloed, d.i. leven in rijke en overvloedige mate, leven zoals Hij dat alleen kan geven (Joh. 10:10).

De parallel met Christus

Zoals gezegd zijn er duidelijke overeenkomsten tussen de handelwijze van de man Gods in deze geschiedenis, en die van de Heere Jezus bij de spijziging van de vijfduizend en van de vierduizend in de Evangeliën (Matt. 14:13-21; 15:32-39 en de parallelplaatsen). Laten wij de overeenkomsten kort samenvatten:

1. Er was bewogenheid met de hongerende menigte. Elisa zei: 'Geef het aan de mensen om te eten' (vs. 42-43); Christus werd met ontferming bewogen over de menigte die niets te eten had.
2. Zowel in 2 Koningen 4:42 als in Johannes 6:9, 13 is sprake van *gerstebroden*, een beeld van Christus in Zijn opstandingsheerlijkheid. Hij is het brood van het leven voor ieder die in Hem gelooft.
3. Het voedsel werd door *anderen* doorgegeven aan de menigte, door Elisa's dienaar resp. door de discipelen van de Heere Jezus.
4. In beide geschiedenissen maakte het ongeloof bezwaar tegen de spijziging.
5. In beide gevallen was er een overschot *na* de maaltijd.
- 6.

Verschillen met Christus

Christus is echter hoger en meerder dan Elisa. Laten wij daarom tot slot nog wijzen op de verschillen tussen beide wonderen:

1. De menigten die de Heere Jezus voedde, waren veel *groter*. Hier in 2 Koningen is sprake van honderd man, in de Evangeliën van vijfduizend resp. vierduizend mannen, behalve de vrouwen en de kinderen.
2. Christus gebruikte verhoudingsgewijs veel *minder* broden, geen twintig maar slechts vijf resp. zeven.
3. De maaltijd was *rijker*: er was vis bij het brood. De vis diende als toespijs bij de eigenlijke broodmaaltijd (vgl. Joh. 21:5 Statenvert.). De twee (of: enkele) visjes werden eveneens op wonderbare wijze vermenigvuldigd.

Zo zien wij dat Christus in alle dingen de *éérste* plaats inneemt (vgl. Kol. 1:18). Van Elisa mogen wij opzien naar Christus, de grote Profeet. Hij is machtig om te voorzien

in al onze behoeften. Een nog groter wonder is dat wij ons door het geloof mogen voeden met Hemzelf als het ware Levensbrood.

